

БРИФ ЗА ПОЛИТИКИ:

**КОМУНИЦИРАЊЕ
НА КЛИМАТСКИТЕ
ПРОМЕНИ СО
СИТЕ ЗАСЕГНАТИ
СТРАНИ ВО СЕВЕРНА
МАКЕДОНИЈА**

БРИФ ЗА ПОЛИТИКИ:

**КОМУНИЦИРАЊЕ
НА КЛИМАТСКИТЕ
ПРОМЕНИ СО
СИТЕ ЗАСЕГНАТИ
СТРАНИ ВО СЕВЕРНА
МАКЕДОНИЈА**

Овој документ е подготвен во рамки на проектот „Граѓанските организации во акција за климатските промени“, спроведуван од страна на Еко-свест и финансиски поддржан од Шведска. Изразените ставови и мислења се на авторот/ите и на никој начин не ги одразуваат позициите и ставовите на донаторот – Владата на Шведска.

Резиме

Овој бриф за политики дава осврт на итната потреба за ефективна, инклузивна и координирана комуникација за климатските промени во Северна Македонија. Документот е развиен преку партиципативен процес кој вклучуваше анкета со повеќе засегнати страни, како и национална работилница во Скопје.

Тој ги истакнува предизвиците и пружа заеднички составени препораки за политики во пет клучни области:

- координација,
- градење капацитети,
- распределба на ресурси,
- краткорочни акции (1–5 години) и
- долгорочни акции (5–10 години).

Наодите откриваат дека иако свеста за климатските промени е генерално висока, институционалниот капацитет, меѓусекторската координација и целните комуникациски стратегии се сè уште слаби, особено на локално ниво. Во брифот се предлагаат практични дејства, како проширување на координативните тела, поголеми инвестиции во комуникациски обуки, создавање фонд за климатски кризи и децентрализација на климатското финансирање. Овие препораки имаат за цел да ја подобрат националната подготвеност, вклучувањето на јавноста и мултисекторското усогласување со климатските цели на Северна Македонија.

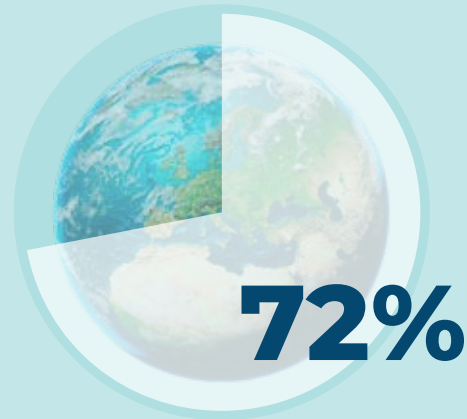
Брифот ги отсликува **влезните информации (инпутите) на 22 учесници** кои ги претставуваат граѓанското општество, локалните власти и националните институции, кои заеднички ги развија сите препораки за време на дводневната работилница. Во него се повикува на итна акција за спроведување инклузивни, контекстуално приспособени политики за климатска комуникација што ќе ги оснажат заедниците и институциите низ целата земја да одиграат активна улога во климатската транзиција.

Вовед

Ефективната комуникација е од клучно значење за справување со предизвиците од климатските промени, особено во земји како Северна Македонија, кои преминуваат на нискојаглеродна економија, а воедно ја зголемуваат климатската отпорност. Добро структурирана комуникациска стратегија е од суштинско значење за да се обезбеди дека сите засегнати страни - владините агенции, приватниот сектор, организациите на граѓанското општество (ГО), локалните заедници и меѓународните партнери—се усогласени во нивното разбирање за климатските ризици, решенија и политики.

Усогласувањето е особено важно бидејќи Северна Македонија чекори кон своите амбициозни климатски цели, вклучувајќи **намалување на нето емисиите на стакленички гасови (GHG) за 72% до 2050 година**, споредено со нивоата од 1990 година (Министерство за животна средина и просторно планирање, 2021).

Комуникацијата за климатските промени не е само ширење информации; таа претставува суштинска алатка во креирањето политики. Ефективната комуникација дава сигурност дека климатските политики се засновани на докази, широко прифатени и применливи.

Во Северна Македонија е очигледна потребата од кохерентна и координирана комуникациска стратегија. Иако земјата има напреднато во подигањето на свеста за климатските промени, вклучувањето на јавноста останува недоследно.

Јавната перцепција и однесувањето значително влијаат врз климатските акции, а без јасни, научно засновани пораки, климатските политики може да се соочат со отпор или апатија (Steg, 2023). Истражувањата покажуваат дека политиките за климатски промени имаат поголема шанса за успех кога се формулирани на начини што резонираат со општествените вредности и приоритети, како што се економскиот развој, јавното здравство и социјалната еднаквост (Bulmer & Yáñez-Araque, 2023). Понатаму, комуникацијата игра витална улога во обезбедувањето процедурална правичност, што е клучно за стекнување доверба кај јавноста за климатските политики (Steg, 2023).

Климатски промени во Северна Македонија

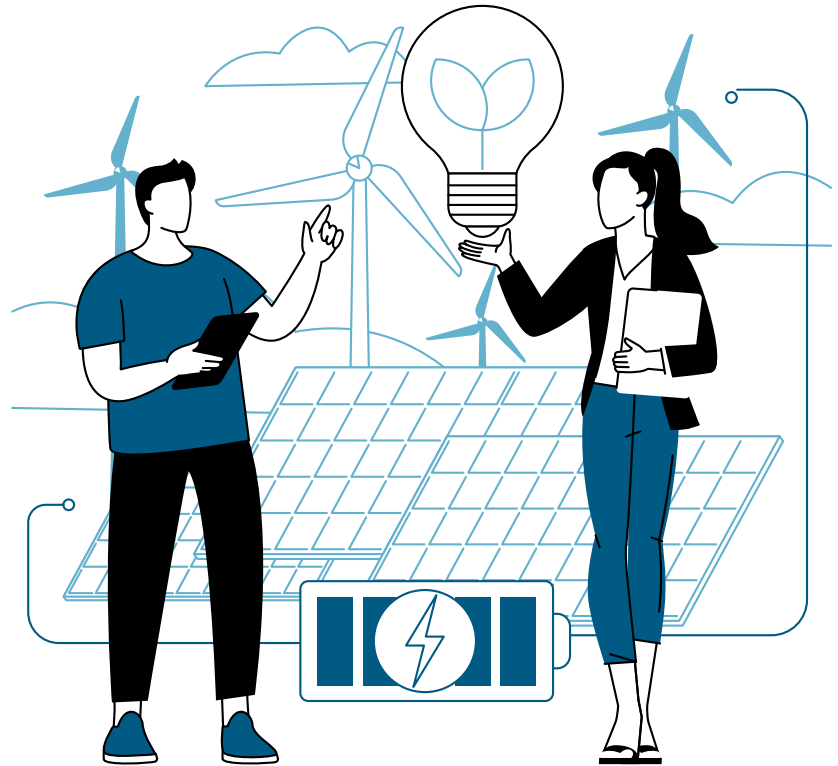
Северна Македонија е високо ранлива на климатските промени поради своите географски и социо-економски карактеристики. Земјата искусува зголемени температури, нередовни врнежи и почести екстремни временски непогоди, како што се поплави, топлотни бранови и суши.

Проекциите покажуваат дека до 2050 година, просечните температури би можеле да се зголемат до 2,5°C, со поизразени ефекти во летните месеци (Министерство за животна средина и просторно планирање, 2021). Овој тренд на затоплување претставува значителен ризик за клучните сектори како што се земјоделството, водните ресурси и јавното здравје, што изискува итни и координирани напори за прилагодување.

A dark blue silhouette map of North Macedonia is shown. Inside the map, there are two white icons: a thermometer and a sun with rays. To the right of the map, there is a text box with a white background and a dark blue border. The text inside the box is in white and black, stating a projected temperature increase of 2.5°C by 2050.

до 2050 година,
просечните
температури
би можеле да
се зголемат до
2,5°C

Енергетскиот сектор останува најголем извор на емисии на стакленички гасови, пред сè поради континуираното потпирање на лигнит за производство на електрична енергија. Владата се обврза на амбициозна енергетска транзиција, со планови за постепено укинување на јагленот и зголемување на уделот на обновливите извори на енергија во енергетскиот микс (Долгорочна стратегија за климатска акција, 2021 година). Сепак, постигнувањето на овие цели изискува значителни јавни и приватни инвестиции, како и промени во однесувањето кај бизнисите и потрошувачите. Ефективната комуникација има клучна улога во јакнењето на јавната поддршка за проклиматските политики, особено кога домаќинствата и индустриите се прилагодуваат на новите регулаторни рамки и поттици за усвојување на чиста енергија (Министерство за животна средина и просторно планирање, 2021).

Јавната свест за климатските промени е подобрена со текот на годините, но недостатоците во однесувањето сè уште постојат. Клучен предизвик е да се обезбеди дека информациите за климатските ризици и решенија бидат достапни, разбирливи и применливи. На пример, иако многу бизниси покажуваат заинтересираност за одржливост, честопати немаат јасни упатства за тоа како да преминат на позелени практики. Во сличен контекст, многу граѓани ги препознаваат климатските промени како голем проблем, но бараат поконкретни информации за тоа како да го намалат својот еколошки отпечаток (Комуникациска стратегија и акциски план, 2022 година).

Северна Македонија има постигнато напредок во интегрирањето на согледувањата за климатските промени во националните политики, вклучително и во развојот на својата долгорочна стратегија за климатска акција и нејзиниот национален план за енергија и клима. Сепак, успешната имплементација на овие рамки зависи од активното вклучување на засегнатите страни и координираните комуникациски напори. Комуникациската стратегија за климатски промени ја нагласува потребата од сора-

ботка на повеќе нивоа, со што ќе се обезбеди дека носителите на одлуки, локалните власти, бизнисите и граѓаните ќе имаат пристап до релевантни и навремени информации (УНДП, 2022).

Со оглед на посветеноста на земјата за членство во ЕУ, усогласувањето на националните климатски политики со европските рамки е од суштинско значење. Европскиот зелен договор и рамката за клима и енергија до 2030 година даваат клучни референтни точки за климатската акција на Северна Македонија, потенцирајќи ја важноста од транспарентни, научно засновани и партиципативни комуникациски стратегии (Министерство за животна средина и просторно планирање, 2021).

Улогата на комуникацијата во креирањето на климатските политики

Ефективната комуникација за климатските промени може да помогне во премостувањето на јазот помеѓу политиката и јавната акција. Иако свеста за климатските промени се зголемува,

јазовите во однесувањето остануваат. Клучен предизвик е да се обезбеди дека информациите за климатските ризици и решенија бидат достапни, разбирливи и применливи. Истражувањата покажуваат дека комуникацијата мора да оди оттаде подигањето на свеста и да се фокусира на промена на однесувањето и поттикнување на долгорочна ангажираност (Steg, 2023).

Јакнењето на комуникацијата за климата во Северна Македонија не е само во служба на подигање на свеста, туку и за поттикнување на довербата, соработката и дејствувањето во сите сектори. Пристапот оддолу нагоре со учество на повеќе засегнати страни, кој подразбира вклученост на јавноста, дигитални алатки и увиди во однесувањето, ќе биде клучен за да земјата обезбеди исполнување на своите климатски обврски, додека гради отпорна и одржлива иднина.

Неодамнешните податоци од националната **анкета од 2024** година (Еко-свест, 2024) спроведена врз **984 испитаници**, покажуваат значително **зголемување на јавната свест и загриженоста за климатските промени во Северна Македонија**. Според наодите, **67% од граѓаните веруваат дека земјата е многу погодена од климатските промени**, што претставува зголемување во споредба со 58% од 2023 година. Свеста е особено изразена кај постарата популација и испитаниците од југоисточниот и пелагонискиот регион.

од **984** испитаници

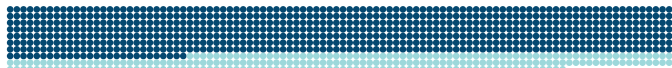

659 веруваат дека земјата е многу погодена од климатските промени

67%

Понатаму, **84% од испитаниците** изјавиле дека **го разбираат поимот „климатски промени“**, а наведуваните причини за глобално затоплување најчесто се обесшумувањето и согорувањето на фосилни горива. Исто така, **граѓаните сè повеќе ги препознаваат ризиците по здравјето на луѓето поврзани со климатските промени**, при што **65%** препознаваат дека истите имаат многу негативно влијание— во споредба со 54% од претходната година.

од **984** испитаници

84%

827 го разбираат поимот „климатски промени“

И покрај растечката свест, јавната доверба во владините дејства останува ниска. **Повеќе од половина (54%) од испитаниците веруваат дека владините институции не се воопшто ангажирани во преземање конкретни мерки за ублажување или прилагодување на климатските промени.** Просечната оценка на граѓаните за институционалната посветеност благо се намали од 2,01 во 2023 година на 1,76 во 2024 година, на скала од 5 поени, што одразува постојани перцепции на неактивност или несоодветно спроведување на политиките.

На прашањето кои **сектори** се **најранливи** на влијанијата од климатските промени, **74%** од граѓаните го посочија **земјоделството**, по што следуваат **шумарството, управувањето со водите и економијата.** Овие увиди се усогласуваат со националните

развојни приоритети и укажуваат на што треба да се насочат комуникациските стратегии за да се добие вклученост на јавноста и поддршка на политиките.

Покрај тоа, очекувањата на јавноста за институционална транспарентност и акција се зголемуваат. **68% од испитаниците веруваат дека има итна потреба од повеќе кампањи за подигање на свеста и иницијативи за промена на однесувањето**, поврзани со животната средина и климатските промени. Охрабрувачки е што значителен дел од населението изрази подготвеност да преземе лични дејства, вклучително и промена на навиките, намалување на отпадот и поддршка за зелена инфраструктура—што покажува дека комуникациските стратегии можат да се надоградат на овој моментум за да се поттикне попартиципативно управување со климата.

Овие наоди ја нагласуваат клучната улога на стратешката комуникација со повеќе засегнати страни, во премостувањето на јазот помеѓу информирањето за климата и дејствувањето. Тие го истакнуваат растечкото барање на јавноста, не само за информации, туку и за институционална одговорност, транспарентност и оснажување—клучни принципи што треба да го водат развојот на сите идни комуникациски стратегии за климатски промени во Северна Македонија.

Разбирање на публиката: пристап оддолу нагоре

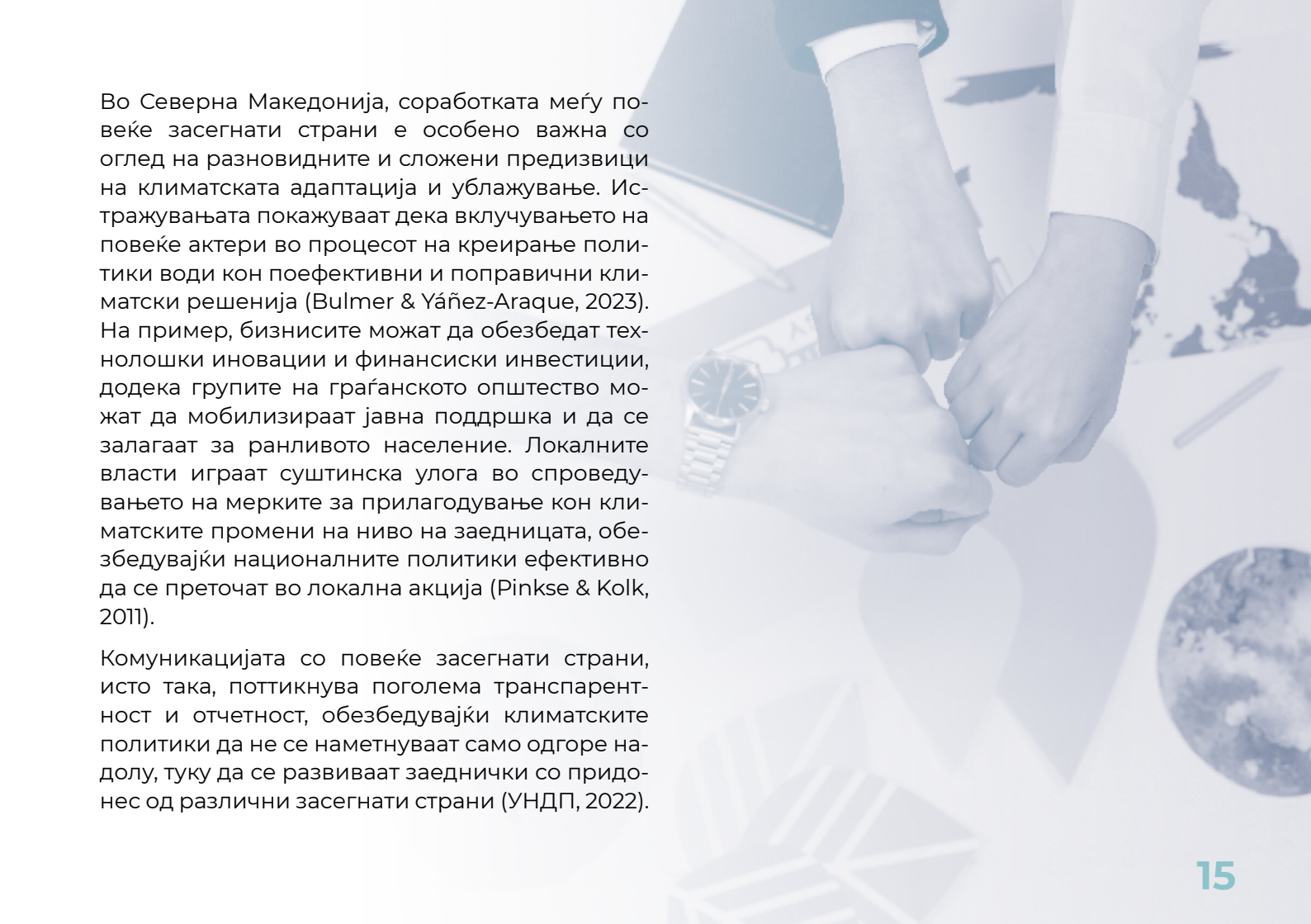
Пристапот **оддолу нагоре** е клучен за ефективна климатска акција. Истражувањата покажуваат дека е поголема веројатноста луѓето да поддржат и да се вклучат во климатските иницијативи ако се чувствуваат поврзани со проблемот и гледаат опипливи придобивки за своите животи (Steg, 2023). Затоа, комуникациските стратегии мора да бидат прилагодени на различни делови од публиката, препознавајќи ги нивните мотивации, бариери и вредности.

На пример, бизнисите и индустриите во Северна Македонија имаат потреба од јасни информации за климатските политики, можностите за финансирање и технолошките решенија за поддршка на декарбонизацијата. На домаќинствата од друга страна, им се потребни практични упатства за тоа како да ја намалат потрошувачката на енергија, да ги намалат трошоците и да ја подобрат отпорноста на ризиците поврзани со климата. Локалните власти имаат потреба од алатки и обуки за ефикасно спроведување на мерките за прилагодување кон климатските промени (УНДП, 2022).

Познавањето на бихевиоралната психологија е исто така клучно. Студиите покажуваат дека формулирањето на климатските пораки на начини што се преклопуваат со личните вредности—како нагласување на финансиските заштеди или придобивките за заедницата—може значително да го подобри учеството на јавноста (Steg, 2023). Затоа, климатската комуникациска стратегија на Северна Македонија мора да ги приоритизира конкретните пораки за публиката, наместо да се потпира на генерички кампањи за подигнување на свеста.

Зошто е од суштинско значење пристапот со повеќе засегнати страни

Климатските акции не можат да ги постигнат сами владите—потребен е пристап со повеќе засегнати страни во кој ќе бидат вклучени владините агенции, актерите од приватниот сектор, организациите на граѓанското општество, академските институции и локалните заедници (Bulmer & Yáñez-Araque, 2023). Партнерствата меѓу повеќе засегнати страни ја олеснуваат кохерентноста на политиките, ги искористуваат ресурсите и го подобруваат спроведувањето на климатските политики (Pinkse & Kolk, 2011).

The background of the page is a light blue-tinted image. It depicts several hands in business attire (sleeves, a watch) shaking or holding each other in a firm grip. In the background, there is a map of the world, a globe, and some papers or documents, suggesting a professional or collaborative setting.

Во Северна Македонија, соработката меѓу повеќе засегнати страни е особено важна со оглед на разновидните и сложени предизвици на климатската адаптација и ублажување. Истражувањата покажуваат дека вклучувањето на повеќе актери во процесот на креирање политики води кон поефективни и поправични климатски решенија (Bulmer & Yáñez-Araque, 2023). На пример, бизнисите можат да обезбедат технолошки иновации и финансиски инвестиции, додека групите на граѓанското општество можат да мобилизираат јавна поддршка и да се залагаат за ранливото население. Локалните власти играат суштинска улога во спроведувањето на мерките за прилагодување кон климатските промени на ниво на заедницата, обезбедувајќи националните политики ефективно да се преточат во локална акција (Pinkse & Kolk, 2011).

Комуникацијата со повеќе засегнати страни, исто така, поттикнува поголема транспарентност и отчетност, обезбедувајќи климатските политики да не се наметнуваат само одгоре надолу, туку да се развиваат заеднички со придонес од различни засегнати страни (УНДП, 2022).

Методи

Овој бриф за политики се заснова на партиципативен, повеќеметодски пристап кој вклучува и анкета со засегнатите страни и работилница со лично присуство за заедничко креирање. Заедно, овие методи пружаја цврста база на докази за разбирање на моменталната состојба на климатската комуникација во Северна Македонија и за заедничко генерирање на акциски препораки за политиките.

A. Анкета

За да се процени ефективноста на климатската комуникациска стратегија на Северна Македонија, спроведена е анкета со повеќе засегнати страни меѓу клучните актери вклучени во креирањето климатски политики и застапувањето. Анкетата имаше за цел да го процени разбирањето на засегнатите страни за климатските промени, нивната сигурност во комуницирањето за климатските прашања и релевантноста на клучните пораки поврзани со климата.

Целта на наодите беше да дадат препораки за подобрување на напорите за комуникација во врска со климата кај владините агенции, локалните општини и организациите на граѓанското општество (ГО).

Анкетата беше насочена кон претставници од три главни сектори: функционери од локалните власти, одговорни за спроведување на напорите за комуникација во врска со климата во општините; **национални владини агенции,** вклучени во пошироки рамки за климатска политика како и регулаторни рамки; **и организации на граѓанското општество,** кои играат клучна улога во јавното застапување и вклучувањето на граѓаните. **Одговорите се собираа преку структурирани прашања со понудени одговори и прашања од отворен тип,** овозможувајќи

и квантитативни проценки и квалитативни увиди.

Една од основните **цели на анкетата** беше **да се процени нивото на разбирање на климатските промени** меѓу засегнатите страни и нивната способност ефикасно да ги искомунцираат информациите со јавноста. Испитаниците го оценуваа своето разбирање за климатските промени на скала од еден до пет, при што повеќето пријавиа умерено до високо ниво на свест. Сепак, самодовербата да ги искомунцираат овие прашања значително варираше. **Особено претставниците на локалните власти го истакнаа недостатокот на обучен персонал посветен на климатската комуникација**, додека некои претставници на граѓанските организации ја изразија потребата од **подобри стратегии за преведување на климатската наука** во наративи разбирливи за пошироката публика.

Анкетата, исто така, ги истражи најгоречките предизвици поврзани со климата, а со кои се соочуваат различните сектори. **Меѓу претставниците на граѓанското општество, како најитни проблеми се посочени недостигот на вода, нарушувањата во земјоделството и поплавите.** Спротивно на тоа, претставниците на националната влада ги нагласија **екстремните топлотни бранови, индустриското загадување и влијанијата врз здравјето**, што ги одразува пошироките политички приоритети на национално ниво. Овие разлики во перспективите ја нагласија потребата од прилагодени стратегии за климатска комуникација што ги опфаќаат приоритетите карактеристични за секторот.

Главен фокус на анкетата беше идентификување на бариерите што спречуваат ефикасна климатска комуникација. Најчесто наведуваниот

предизвик беше ограниченото финансирање, особено за општинските власти и граѓанските организации, на кои честопати им недостасуваат финансиски ресурси за спроведување кампањи за информирање на јавноста. Неактивноста или недостатокот на поддршка од владата беше уште еден проблем што се повторуваше, при што испитаниците ја нагласуваа потребата од посилна политичка волја и координација меѓу различните нивоа на власт. Дополнително, **неактивноста на јавноста беше истакната како значајна пречка, при што многу испитаници забележаа дека климатските пораките честопати не резонираат со локалните заедници.**

Како одговор на овие пречки, од учесниците беше побарано да предложат какви видови поддршка би ги подобриле напорите за климатска комуникација. Најчестите

препораки беа **обуки за вработените во општините, креирање појасни климатски прописи и политики и креирање готови комуникациски материјали, како што се инфографици, видеа и брошури.**

Многу испитаници ја нагласија важноста на финансиските поттици, како што се грантови или субвенции, за да им се помогне на институциите да инвестираат во кампањи за подигање на свеста за климата.

Клучна компонента на анкетата беше проценката на постојните напори на Северна Македонија за климатска комуникација. Испитаниците имаа задача да ја проценат релевантноста на **четири клучни пораки** што се користат во националните климатски кампањи, вклучувајќи ги **„Сега или никогаш доколку сакаме да го ограничине влијанието на климатските промени“** и **„Деценија на #КлиматскаАкција – имаме алатки, имаме знаење“.**

Ги идентификувавме најефикасните климатски мерки. Сè што треба да направиме е да ги спроведеме“. Иако повеќето учесници ги оценија овие пораки како високо релевантни, некои аргументираа дека се премногу општи и дека им недостасуваат практични насоки за конкретни сектори. Многумина повикаа на поцелно испраќање пораки што ги поврзуваат климатските прашања со економските и општествените приоритети, доближувајќи ги до бизнисите, креаторите на политиките и локалните заедници.

Анкетата, исто така, откри силен интерес за иницијативи за градење капацитети. Неколку испитаници ја истакнаа потребата од обука што ќе се фокусира на поедноставување на техничкиот јазик, вклучување на различни групи засегнати страни и ефикасно користење на дигиталните медиуми.

Наодите од анкетата со повеќе засегнати страни ги отсликуваат и силните и слабите страни на тековните напори за климатска комуникација во Северна Македонија. Иако постои високо ниво на свесност за климатските промени, многу институции се мачат ефикасно да ги искомуницираат овие прашања поради ограничените ресурси, недостатокот на координација и недоволната вклученост на јавноста. Јакнењето на климатската комуникација ќе изискува поголеми финансиски инвестиции, подобрена соработка меѓу владините агенции и граѓанските организации и поприлагодени стратегии за пораки што се однесуваат на карактеристичните проблеми на секторите. Со-знанијата од ова истражување даваат клучна основа за обликување на поефикасни политики за климатска комуникација и за клучните пораки да одекнат меѓу различните групи на засегнати страни.

Б. Работилница со повеќе засегнати страни

На 13 и 14 март 2025 година, во Скопје се одржа дводневна работилница за комуницирање на климатските промени со повеќе засегнати страни.

Работилницата обедини **22 учесници од граѓански организации**, владини министерства и агенции, како и од единиците на локалните власти.

Целта беше да се развијат заеднички препораки што ги одразуваат потребите и перспективите на сите релевантни чинители.

Работилницата беше осмислена околу четири основни компоненти:

- 1. Меѓусекторска вклученост:** Учесниците дискутираа за тековните комуникациски практики, ги идентификуваа пречките и ги истражија преклопувањата и можностите за соработка.
- 2. Развој на целната публика и пораките:** Групи карактеристични за секторите изработија прилагодени пораки и профили на публиката, отфрлајќи ја универзалната идеја за „општа јавност“.
- 3. Хакатон на политики:** Мешани секторски групи заеднички развија препораки за шест теми: **координација, градење капацитети, распределба на ресурси, краткорочни акции, долгорочни акции, како и мониторинг и евалуација.**

4. Планирање на активности:

Тимовите формирани според сектори ги исцртаа конкретните следни чекори користејќи SMART критериуми за да се обезбеди усогласеност и отчетност.

За време на работилницата, идеите на засегнатите страни се запишуваа на флипчарт табли и самолепливи ливчиња, со механизам за гласање (налепници во боја) што се користеа за приоретизирање на предлозите. Групните дискусии, пленарните сесии и практичните вежби обезбедија сите идеи за политики во овој бриф да бидат заеднички создадени и одобрени од страна на оние кои се директно вклучени во климатската комуникација на терен.

Препораки за политики за зајакнување на климатската акција во Северна Македонија

Работилницата со повеќе засегнати страни, одржана за да се проценат стратегиите за климатска акција во Северна Македонија, вроди со вредни согледувања во пет критични области: координација, градење капацитети, распределба на ресурси, **краткорочни акции (1-5 години)** и **долгорочни акции (5-10 години)**.

Дискусиите го истакнаа консензусот за неколку клучни предизвици и приоритети, особено нагласувајќи ја потребата од посилна мулти-секторска соработка, подобро управување со ресурсите и поефикасни комуникациски стратегии. Препораките подолу ги одразуваат приоритетните акции идентификувани од засегнатите страни и нудат стратешка патека за унапредување на климатската акција во Северна Македонија.

Зајакнување на координацијата низ секторите

Ефективната координација се наметнува како камен-темелник за забрзување на климатската акција во Северна Македонија. Засегнатите страни ја нагласија потребата од формирање меѓусекторски работни групи со посветен и компетентен персонал, како и инспектори. Овие групи би ја олесниле комуникацијата и би ја поттикнале соработката меѓу владата, граѓанското општество и приватниот сектор.

Клучна препорака е проширување на националното координативно тело за климатска акција, обезбедувајќи поголема застапеност на засегнатите страни и јакнење на мандатот на телото, за да води кохезивни климатски иницијативи низ повеќе сектори.

Исто така, учесниците ја нагласија важноста на регионалната координација, при што засегнатите страни се залагаа за посилни мрежи меѓу општините, локалните бизниси и невладините организации. Овој пристап се смета за суштински при справување со локализираните климатски предизвици и обезбедување дека решенијата ќе бидат инклузивни и прилагодени на контекстот. Понатаму, препораката за прекугранична координација ја нагласува потребата од регионална соработка меѓу иницијативите за итни интервенции и споделување знаење. Тоа подразбира воспоставување билатерални договори и регионални форуми за да се овозможи брза заедничка акција во справувањето со климатски катастрофи.

Транспарентноста и достапноста на податоците се клучни фактори за ефикасна координација. Засегнатите страни побараа отворена, централизирана платформа за климатски податоци за да сите релевантни институции и засегнати страни имаат пристап до точни и навремени информации за планирање и донесување одлуки. Таквата транспарентност не само што ја зајакнува довербата, туку овозможува и прилагодување на политиките врз

основа на докази, усогласувајќи ги локалните акции со националните климатски цели.

Градење капацитети за ефективна климатска акција

Учесниците на дискусиите нагласија дека климатската акција во Северна Македонија изискува зајакнување на институционалните и организациските капацитети низ секторите. Суштинска препорака е да се развие трансформативен капацитет што ќе ги оснажи институциите да предвидуваат и спроведуваат системски промени. Тоа вклучува обучување на раководниот кадар и службениците со вештини не само од технички аспект, туку и во стратешкото планирање и управувањето со промените.

Силно беше нагласено и подобрувањето на мултисекторската техничка експертиза, што вклучува креирање структурирани програми кои обезбедуваат заедничка обука за владини претставници, лидери од приватниот сектор и граѓански организации. Овие програми би се фокусирале на клучни тематски области како што се обновливите извори на енергија, климатски паметното земјоделство и адаптивното урбано планирање.

За да се обезбеди одржливост на овие иницијативи за градење капацитети, засегнатите страни препорачаа зголемување на инвестициите и пристап до финансии. Воспоставувањето наменски средства за градење капацитети би им овозможило на локалните власти и невладините организации да развиваат и спроведуваат проекти за прилагодување и ублажување на климатските промени. Дополнително, како неопходни за подобрување на вештините за вклучување кај креаторите на политиките и застапниците, идентификувани се работилници кои ги водат експерти за комуникација. Овие работилници треба да се фокусираат на креирање ефикасни климатски наративи, кори-

стење дигитални платформи и борба против дезинформациите.

Препознавајќи ја важноста на долгорочни образовни инвестиции, засегнатите страни, исто така, нагласија воведување на едукација за климатските промени во формалните наставни програми. Тоа би обезбедило идните генерации да имаат знаење и вештини потребни за вклучување во климатската акција. Понатаму, поддршката на невладините организации да водат иницијативи за едукација и обука во заедницата би помогнало во ширењето на климатската писменост и застапувањето на локално ниво.

Стратешка распределба на ресурси за влијателни климатски иницијативи

Учесниците ја идентификуваа ефикасната распределба на ресурсите како приоритет за постигнување опипливи резултати од климатската акција.

Една клучна препорака е **воспоставување на национален фонд за климатски кризи за да се финансираат иницијативи за градење отпорност и брзи интервенции при климатски катастрофи.** Овој фонд би поддржувал развивање на инфраструктурата, мерки за итна помош и локализирани проекти за прилагодување, обезбедувајќи им на ранливите заедници навремена поддршка за време на екстремни климатски настани.

Засегнатите страни, исто така, повикаа на целосна децентрализација на финансирањето на климатските акции, со што ќе им се овозможи на општините самостојно да спроведуваат локални климатски решенија. Децентрализацијата е видена како стратегија што ќе обезбеди акциите да бидат контекстуално прилагодени, под водство на заедницата и усогласени со локалните потреби.

Дополнителен акцент беше ставен на важноста од **поддршка на истражувањата и иновациите во одржливите практики.** Ова вклучува распределба на средства за пилот-проекти за обновлива енергија, одржливо земјоделство и зелена инфраструктура, покрај финансирањето за применето истражување за да се обезбеди дека решенијата се иновативни и практични.

Уважувајќи ја ефективната комуникација како клучна за прифаќање на политиките и промената на однесувањето, засегнатите страни се залагаа за **наменски ресурси за експерти за комуникација** и зајакнување на **механизмите за координација.** Финансирањето треба да се води и според **најдобрите меѓународни практики** и да биде усогласено со националните цели за декарбонизација. Предложени беа и редовни проценки со цел ефикасна распределба на ресурсите, со прилагодувања врз основа на исходите од работењето.

Спроведување итни, краткорочни акции (1-5 години)

За да се добие ран моментум, засегнатите страни идентификуваа неколку непосредни приоритети за следните една до пет години.

Редовните и почести координативни состаноци меѓу засегнатите страни се истакнати како неопходни за поттикнување на усогласеност и водење заеднички иницијативи.

Таквите форуми би им овозможиле на институциите да споделуваат новини за напредокот, да се осврнат на предизвиците и да ги усогласат напорите со националните стратегии.

Препознавајќи ја суштинската улога на вклучувањето на јавноста, засегнатите страни препорачаа **интензивирање на кампањите за подигање на свеста за климата преку социјалните медиуми**. Овие кампањи треба да резонираат со разновидна публика, пружајќи практични увиди за тоа како поединците и заедниците можат да придонесат за ублажување и прилагодување кон климатските промени.

Исто така, тие ја нагласија потребата за **обука за комуникација**. Програмите за обука треба да се фокусираат на подобрување на способноста на засегнатите страни да се вклучат во јасен, влијателен климатски дијалог. Дополнително, предложија формирање на национални тимови за итни интервенции со цел подобрување на подготвеноста и одговорот на климатски катастрофи.

Транспарентноста никна како тема што се протега на повеќе нивоа, при што засегнатите

страни се залагаа за создавање механизми за транспарентна размена на информации поврзани со климата. Ова вклучува **создавање на споделени дигитални платформи што овозможуваат навремено споделување податоци и известување.** Исто така, воспоставувањето робусни системи за следење и евалуација се идентификувани како краткорочен приоритет за следење на напредокот и подобрување на политиките.

Воспоставување одржливи долгорочни акции (5-10 години)

За следните пет до десет години, засегнатите страни ја нагласија важноста од создавање цврсти, одржливи системи за поддршка на тековните климатски акции. Централното место во оваа визија го заземаат развојот на долгорочни комуникациски платформи кои овозможуваат континуиран дијалог, споделување знаење и вклучување на јавноста.

Друга суштинска препорака е **целосното проширување и овластување на националното координативно тело за кли-**

матска акција. Ова тело треба да биде инклузивно, со јасен мандат и доволно ресурси за да обезбеди ефикасен надзор и координација на климатските иницијативи.

Засегнатите страни, исто така, ја нагласија потребата од **стратешки план за комуникација** кој ќе ги дефинира јасните цели, ќе ги идентификува целните групи и ќе воспостави показатели за напредокот. Овој план треба периодично да се ревидира за да се обезбеди континуирана релевантност и влијание.

Како клучна долгорочна цел е идентификувано **усогласувањето на климатските политики со националните цели за декарбонизација и одржливост.** Тоа изискува интегрирање на климатските аспекти низ секторите, со што ќе се обезбеди локалните иницијативи да придонесат кон пошироките национални цели. Редовните проценки и прилагодувања ќе бидат од суштинско значење за одржување на кохерентноста на политиките и обезбедување напредок кон долгорочните климатски цели.

Заклучок

Северна Македонија се наоѓа на пресвртницата од своето климатско патешествие. Влијанијата од климатските промени се сè повидливи, а потребата за разбирање и вклучување на јавноста никогаш не била поголема. Сепак, како што покажува овој бриф, алатките за ефективна комуникација — координација, капацитет, јасност и доверба — сè уште не се целосно воспоставени.

Наодите и препораките во овој бриф го одразуваат колективниот глас на засегнатите страни од целиот климатски екосистем—граѓанското општество, локалните власти и националните агенции—кои се здружија за да ги идентификуваат заедничките предизвици и да го трасираат патот нанапред. Нивниот придонес потврдува дека комуникацијата за климата не е периферна активност, туку носечки столб на климатската политиката и спроведување на истата.

Клучни чекори се подобрувањето на механизмите за координација, инвестирањето во вештини и институции, прилагодувањето на пораките за разновидната публика и обезбедувањето финансиите да стигнат до локално ниво. Подеднакво важно е и одржувањето на партиципативниот моментум кој беше поттикнат за време на работилницата— **градење партнерства што ја претвораат комуникацијата во соработка, а соработката во акција.**

Со вистински инвестиции и политичка волја, Северна Македонија има потенцијал да биде предводник во инклузивната климатска комуникација со повеќе засегнати страни. Спроведувањето на препораките од овој бриф не само што ќе изгради отпорност кон климатските промени, туку и ќе ја зајакне демократската вклученост и довербата кај јавноста во климатската транзиција.

Користена литература

Bulmer, E. & Yáñez-Araque, B. (2023). *Tackling Climate Change through Multi-Stakeholder Partnerships: Promoting SDG 17 to Combat Climate Change*. *Energies*, 16(3777).

Ministry of Environment and Physical Planning (2021). *Long-Term Strategy on Climate Action and Action Plan*. Skopje: Government of North Macedonia.

Pinkse, J. & Kolk, A. (2011). *Addressing the Climate Change-Sustainable Development Nexus: The Role of Multi-Stakeholder Partnerships*. *Business & Society*, 51(1), 176–210.

Steg, L. (2023). *Psychology of Climate Change*. *Annual Review of Psychology*, 74, 391–421.

UNDP (2021). *Climate Change Public Awareness Survey, North Macedonia*. Skopje: UNDP.

UNDP (2022). *Communication Strategy and Action Plan for the Decade of Climate Action*. Skopje: UNDP.

Eko-svest (2024). *Awareness of citizens of the Republic of Macedonia about climate change*. Skopje: Eko-svest

A series of 20 horizontal dotted lines spanning the width of the page, intended for writing.

